

La cuina del Congrés del 1906

Assaig

El primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana Reflexos i projeccions

Maria Pilar Perea

i Germà Colom, editors

Universitat de Barcelona i Universitat Jaume I de Castelló, 2007

Ramon Pla i Arxé

El Primer Congrés de la Llengua Catalana, celebrat el 1906, ho reconeix tothom, fou un èxit: s'hi inscriviren més de 3.000 congressistes, s'hi presentaren 20 ponències i 61 comunicacions sobre qüestions filològiques, literàries i jurídiques, hi participaren estudiosos i escriptors de tots els territoris de parla catalana, a més del romanistes europeus que acreditaven el caràcter internacional del Congrés, s'hi multiplicaren actes culturals (exposicions, concerts, representacions teatrals) i s'edità un volum d'actes de 700 pàgines que a qualsevol altre país hauria anat a parar a les prestatgeries de dues dotzenes d'especialistes i que aquí se n'im-

primiren 3.000 exemplars.

Les finalitats científiques del Congrés –estudiar la llengua, depurar-la, fixar-la– tenien l'objectiu de garantir les condicions en què podia perviure la llengua al segle XX. Per això són tan significatives les paraules de Teodor Llorente a *Las provincias*, de retorn del Congrés: “*Estuve siempre convencido, y lo estoy más cada día, que contener, reprimir, extirpar esta lengua, como algunos pensaron, es insensato, y algo peor que insensato: es imposible*”. Certament, un èxit.

D'això en fa cent anys, i per commemorar-ho se celebrà, a les universitats de Castelló de la Plana i de Barcelona, un simposium en què nou filòlegs analitzaren què va ser aquell Congrés. Saber-ho vol dir tres coses: comprendre el context en què es produí i entendre, per tant, quin sentit tenia organitzar-lo; vol dir també conèixer la cuina de l'organització, i vol dir, encara, saber quines conseqüències tingué per al futur de la llengua.

Hi ha un text especialment útil per entendre el context del Congrés: Josep Murgades publica nombro-

sos textos –alguns d'inèdits– sobre la manera com es valorava –aquí i entre els veïns– el català. L'actitud d'incomprensió –o d'hostilitat– no és gaire diferent a la d'ara, però l'argumentari potser ha millorat una mica. En qualsevol cas és interessant i recomano la lectura d'un magnífic article del català Pedro Estasen que és una sorpresa. I per completar el context, Germà Colom mostra l'estat erràtic del català que utilitzaren justament els congressistes en els seus textos. La necessitat del Congrés és, després de llegir-lo, una obvietat.

L'anàlisi que fa Maria Pilar Perea de l'epistolari, en gran part inèdit, entre Antoni Maria Alcover i molts membres de les comissions organitzadores del Congrés permet conèixer de primera mà les interioritats de l'organització: el magnífic i determinant paper, és clar, del canonge Alcover; l'actuació dels homes de *L'Avenç* com a lobby en el si de les comissions, sovint en una defensa de Fabra que suscità reticències, i, en general, tot el que podem saber sobre el finançament i l'organització de l'esdeveniment.

Les repercussions del Congrés

–la fundació de l'Institut d'Estudis Catalans, per exemple– apareixen en moltes comunicacions d'aquest llibre, però l'article del professor de la Universitat de València Antoni Ferrando ressegueix amb un gran rigor les repercussions del Congrés i de la publicació de les *Normes* (1913) de l'Institut en la intel·lectualitat valenciana, que mostra totes les gammes imaginables del coratge i de l'alienació. És un text magnífic.

Josep Maria Figueres és professor d'història. ROBERT RAMOS

Periodisme en guerra

Assaig

Entrevista a la guerra, 100 converses, de Lluís Companys a Pau Casals (1936-1939)

Josep Maria Figueres

L'Esfera dels Llibres. Barcelona, 2007

Ferran Aisa

El professor d'història del periodisme de la UAB Josep Maria Figueres s'ha especialitzat en la recerca històrica a la

premsa. Entre la seva extensa obra destaca l'estudi sobre el *Diari català* (1999), *Premsa i nacionalisme* (2002) i *Madrid en guerra* (2004). Darrerament ha dirigit el programa de Catalunya Ràdio *Veus de l'exili* i ha fet d'assessor històric de la pel·lícula *El coronel Macià*.

Ara ha compilat cent entrevistes aparegudes a la premsa durant la Guerra Civil a Catalunya. L'entrevista, tal vegada, és el gènere periodístic més directe i més atractiu per al lector. L'intercalat

de les preguntes i les respostes, normalment curtes, és fàcil de llegir pel dinamisme que comporta. Aquesta és la clau del recull d'entrevistes que presenta Josep Maria Figueres, que ha aconseguit apropar-nos i humanitzar-nos la història.

L'autor s'ha immersit en la premsa de l'època i fent un viatge en el temps aplega l'opinió dels personatges més representatius de la Catalunya en guerra. El resultat del treball de recerca és la recuperació d'entrevistes de primera línia de polítics i homes representatius de la societat catalana, com ara Lluís Companys, Pau Casals, Andreu Nin, Pere Bosch Gimpera, Frederica Montseny, Joan Peiró, Hilari Salvadó, Joan Casanovas, Jaume Miravittles, Joan Comorera, Josep Tarradellas, Diego Abad de Santillán, Carles Pi i Suñer i Nicolau D'Oliver. Com es pot veure pels noms dels entrevistats, hi estan representades totes les forces republicanes d'aquell moment històric: ERC, CNT-FAI, PSUC, POUM i ACR.

Josep Maria Figueres, a la introducció, fa un estudi sobre la guerra i el periodisme i analitza els canvis de la societat en l'esclat de la revolució social de juliol del 1936. La nova situació política comporta una nova manera de fer el periodisme, opinió lliure i reportatges de denúncia, malgrat la censura i la intervenció dels comissaris.

Aquest aplec de cent entrevistes és un treball important de recuperació de la memòria històrica, explicada pels mateixos protagonistes dels fets i a través d'un estil periodístic àgil i amè. Figueres ha aconseguit, d'una manera directa, apropar-nos els personatges al nostre temps, cosa que és d'agrair i que serà de gran utilitat tant pels estudiants de periodisme com per als amants de la història.

Carnet de premsa del Congrés del 1906. XAVIER BERTRAL

Bibliografia perica

Assaig

Ànima de carrer Retrat de Raül Tamudo

Tomàs Guash

Edicions Dau. Barcelona, 2007

La vida es una tómbola

Sergi Fidalgo

Paralelo Sur. Barcelona, 2007

David Castillo

Ens va estranyar que en aquest país mono-teista aparegués durant les últimes setmanes a la llista dels llibres més venuts una biografia sobre el

letal davant periquito Tamudo, escrita pel periodista esportiu Tomàs Guash (Barcelona, 1953). Acostumats a no tenir gaire bibliografia, els milers d'aficionats espanyolistes tenim poques oportunitats de comprar llibres sobre el nostre club. La biografia de Tamudo està escrita amb l'estil àgil i incisiu de Guash, que mimetitzava la manera de jugar de l'ariet de Santa Coloma, l'home dels gols prodigiosos i símbol màxim del renascut Espanyol del segle XXI, on ha aconseguit dues Copes i la

Tamudo, referència històrica espanyolista. G. NACARINO / REUTERS

final de Glasgow. Tamudo és un jugador que transforma la manera d'entendre el futbol. Des del seu gol a Toni Jiménez a la final de Copa, tots els porters del món miren al darrere cada cop que han de votar la pilota abans de fer el xut llarg de porteria.

Tomàs Guash ofereix un recorregut des dels inicis del jugador fins a les fites històriques, sense oblidar els seus amics, la família, la trajectòria professional i alguns dels personatges que l'han marcat, jugadors, entrenadors, metges, etc.

Com a complement a la biografia de Tamudo apareix un altre llibre, que prologuen el mateix Guash i Iu Forn. Amb la fórmula del dietari i amb el mateix títol d'un programa de televisió, *La vida es una tómbola* és una visió costumista de la professió periodística des del punt de vista d'un vitalista, armat del seu sentit de l'humor i d'una gran humanitat.

Guash i Fidalgo són periodistes de carrer, homes que coneixen les dues cares de la vida. Els dos llibres són excel·lents testimonis de com entendre la professió.